

GP 007/2018

GP

007/2018

GARIS PANDUAN LANDSKAP TEMPAT LETAK KENDERAAN NEGERI SABAH

Disediakan Oleh :
**BAHAGIAN LANDSKAP
JABATAN PERANGANG BANDAR & WILAYAH NEGERI SABAH
KEMENTERIAN KERAJAAN TEMPATAN & PERUMAHAN SABAH**

KATA-KATA ALUAN

Pengarah Jabatan Perancang Bandar Dan Wilayah Negeri Sabah
(YBrs. TPr Tn. HJ. MURSIDI HJ SAPIE)

Assalamualaikum W.B.T dan Salam Sejahtera,

Penyediaan tempat letak kenderaan merupakan syarat kelulusan bagi pelan pembangunan. Garis panduan ini disediakan untuk menyokong penyediaan kawasan berlandskap di tempat letak kenderaan di kawasan pembangunan. Penyediaan Garis Panduan Landskap Tempat Letak Kenderaan Negeri diterbitkan sebagai rujukan untuk PBT dan pihak terlibat dalam merancang landskap di kawasan tempat letak kenderaan yang sistematik dan teratur.

Garis panduan ini merangkumi aspek perancangan umum dan khusus bagi tempat letak kenderaan. Ini termasuklah penyediaan ruang dan jarak tanaman, pemilihan pokok dan kemudahan yang bersesuaian.

Menerusi Garis Panduan Tempat Letak Kenderaan Negeri Sabah, adalah menjadi harapan agar garis panduan ini dapat diaplikasikan di seluruh PBT negeri Sabah dengan sewajarnya demi mewujudkan kawasan persekitaran yang lestari.

Sekian.

ISI KANDUNGAN	MUKA SURAT
KATA-KATA ALUAN	i
BAHAGIAN 1.0 PENGENALAN	
Definisi	
Latar Belakang	
Definisi	4 - 5
Rasional	
Prinsip Perancangan	
GARIS PANDUAN UMUM	
Perancangan Ruang	
Komponen Landskap Lembut	6 - 11
Komponen Landskap Kejur	
GARIS PANDUAN KHUSUS	
Tempat Letak Kenderaan (<i>On street parking dan Off Street Parking</i>)	
Tempat Letak Kenderaan Orang Kurang Upaya (OKU)	12 – 15
Tempat Letak Motosikal	
GLOSARI	16
RUJUKAN	17
PENGHARGAAN	18

PENGENALAN

Tujuan

Garis Panduan Landskap Bagi Tempat Letak Kenderaan Negeri Sabah disediakan sebagai satu bentuk rujukan yang jelas dan kuantitatif kepada Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) Sabah bagi membangunkan landskap yang bersesuaian di sekitar tempat letak kenderaan. Kawasan Tlk yang diintegrasikan dengan penanaman bukan sahaja mewujudkan suatu ruang yang selesa namun ianya dapat mengelakkan pembentukan pulau haba di kawasan bandar.

Berdasarkan garis panduan ini meliputi 3 bahagian utama bagi memenuhi keperluan-keperluan dalam penyediaan Tempat Letak Kenderaan iaitu:

BAHAGIAN 1.0 : PENGENALAN

BAHAGIAN 2.0 : GARIS PANDUAN UMUM

BAHAGIAN 3.0 : GARIS PANDUAN KHUSUS

BAHAGIAN 1.0

Pengenalan

1.1 Definisi

Tempat letak kenderaan adalah ruang yang disediakan secara terancang sebagai tempat untuk meletak kenderaan. Ia merupakan satu kawasan yang merangkumi petak atau lot letak kenderaan, laluan kenderaan, laluan bagi orang kurang upaya (OKU), pejalan kaki serta kawasan berlandskap.

1.2 Latar Belakang

- 1.2.1 Tlk merupakan salah satu elemen penting dalam bandar atau mana-mana kawasan pembangunan bagi memenuhi keperluan keselesaan pengguna.
- 1.2.2 Tlk perlu dirancang dengan teratur dan berkesan bagi menyokong program penghijauan bagi menengani isu urban heat island terutama di kawasan bandar.
- 1.2.3 Dalam perancangan kawasan Tlk, asas pertimbangan yang perlu diambil kira adalah pembangunan yang mampan dan perancangan pembangunan mengikut konteks tempatan.

1.3 Rasional Penyediaan Tlk

- 1.3.1 Perancangan ruang Tlk yang tidak teratur menyebabkan imej persekitaran yang sesak dan peningkatan penggunaan kenderaan dan kesesakan ruang Tlk kesan daripada perancangan yang tidak teratur menyebabkan kawasan Tlk yang sesak dan tidak

1.4 Prinsip Perancangan

1.4.1 Sistematis dan Mesra Pengguna

Penyediaan Tlk yang teratur dan sistematik serta mesra pengguna adalah aspek yang amat penting bagi memudahkan pelbagai keupayaan pengguna dapat menggunakan ruang dengan selesa dan selamat.

Penyediaan komponen kemudahan landskap di Tlk hendaklah teratur, selamat dan boleh digunakan oleh semua pengguna.

1.4.2 *Connectivity*

Lokasi kawasan Tlk hendaklah mengalakkan *walkability* kepada pengguna dalam lingkungan jarak pejalan kaki serta dihubungkan dengan laluan pejalan kaki yang selamat dan ke kawasan pembangunan sekitar. Selain itu, persekitaran yang efisien seperti penanaman pokok teduhan dapat menyokong *walkability* di kawasan Tlk.

1.4.3 Inovatif dan Responsif

Penyediaan kemudahan, susun atur dan reka bentuk di kawasan Tlk perlu mengambilkira teknologi yang mesra alam seperti penggunaan tenaga solar sebagai sumber tenaga, penggunaan jenis turapan yang dapat memaksimumkan serapan air hujan dan sebagainya.

Gambar 1 : kawasan T.l.k yang dilengkapi dengan kemudahan pejalan kaki bagi keselesaan pengguna.

Sumber : JPBW

1.4.4 Program Penghijauan

Program penghijauan melalui penanaman pokok dapat mewujudkan ruang yang selesa selain memberi kesan estetik kepada TLK.

Gambar 2 : kawasan T.l.k yang dilengkapi dengan kemudahan pejalan kaki bagi keselesaan pengguna.

Sumber : JPBW

1.4.5 Keselamatan

Reka bentuk kawasan Tlk yang boleh dilihat secara *terus (Natural surveillance)* dan tidak menghalang pandangan orang ramai bagi mengelakan pelakuan jenayah. Mengambilkira penyediaan komponen landskap yang menyokong kepada aspek keselamatan.

Gambar 3 : kawasan T.l.k yang dilengkapi dengan kemudahan pejalan kaki bagi keselesaan pengguna.

Sumber : Sinsuran, Kota Kinabalu.

BAHAGIAN 2.0

GARIS PANDUAN UMUM

2.1 Perancangan Ruang

Reka bentuk kawasan Tlk perlu kreatif supaya tidak mewujudkan ruang terencil (*territoriality*) dan kurang selamat yang boleh mengundang perlakuan jenayah. Ia perlu boleh dilihat secara terus dan tidak menghalang pandangan orang ramai (*natural surveillance*);

2.1.1 Connectivity

- (a) Penyediaan kemudahan sistem sirkulasi perlu mempunyai kesinambungan dengan Tlk ke kawasan lain. Kemudahan sirkulasi yang boleh diakses oleh semua golongan pengguna.

Gambar 4 : kawasan T.l.k yang dilengkapi dengan kemudahan pejalan kaki bagi keselesaan pengguna.

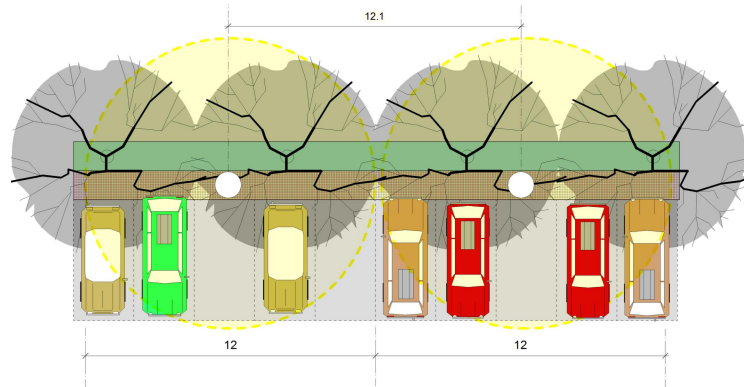
Sumber : JPBW

- (b) Rangkaian laluan pejalan kaki boleh diintergrasikan dengan penanaman pokok teduhan bagi mewujudkan kesan teduhan selain memberi keselesaan kepada pengguna.

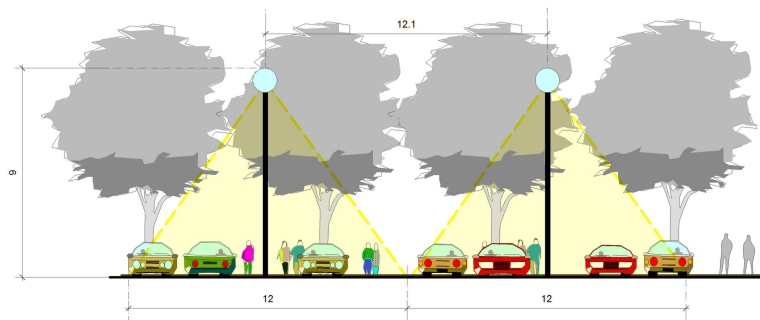
2.1.2 Keselamatan

Penyediaan kemudahan komponen sokongan landskap dan pendekatan reka bentuk tanaman yang memenuhi aspek keselamatan pengguna.

- (a) Reka bentuk landskap tidak mewujudkan ruang terencil dan boleh dilihat secara terus dan tidak menghalang pandangan orang ramai *natural surveillance*;
- (b) Mengalakkan penyediaan sistem atau alat keselamatan sokongan seperti kamera kawalan keselamatan (CCTV) di kawasan laluan keluar masuk;
- (c) Lampu pencahayaan yang mencukupi.

Gambar rajah 1 : Pelan pencahayaan di kawasan T.l.k.

Gambar rajah 2 : Pencahayaan yang mencukupi di kawasan T.l.k.

2.1.3 Komponen Landskap Lembut

Gambar 5 : kawasan T.l.k yang dilengkapi dengan kemudahan pejalan kaki bagi keselesaan pengguna.

Sumber : JPBW

Prinsip Reka Bentuk :

- i) Keperluan penyediaan landskap lembut adalah bertujuan untuk menyokong program penghijauan melalui tanaman landskap di kawasan Tlk. Tanaman landskap bertindak sebagai penghadang silau, penunjuk arah, meningkatkan imej persekitaran dan penebat bunyi selain memberi keselesaan teduhan kepada pengguna.
- ii) Pemilihan jenis tanaman adalah bergantung kepada kesesuaian dan fungsi ruang tanaman. Secara umumnya, pokok utama hendaklah diberi keutamaan dalam elemen landskap lembut kerana ianya memberi kesan teduhan yang lebih ketara dalam meningkatkan kualiti alam sekitar.

-
- iii) Untuk memaksimumkan kesan teduhan, penanaman pokok teduhan perlu ditanam dalam orientasi timur ke barat;
 - iv) Menyediakan minimum 1.5m lebar ruang penanaman bagi tujuan ruang penanaman di kawasan pembahagi lot kenderaan.
 - v) Bagi kawasan yang terhad, dicadangkan tanaman daripada spesies pokok sederhana yang bersesuaian;
 - vi) Memastikan tiada laluan utiliti di kawasan penanaman pokok teduhan;

Kriteria pemilihan jenis tanaman :

- i) Digalakkan penanaman dari jenis tanaman teduhan;
- ii) Pemilihan tanaman pokok native yang berasal dari borneo adalah digalakkan.
- iii) Jarak penanaman yang sama atau pada jarak satu pokok bagi setiap tiga lot Tlk bagi memberikan kesan teduhan yang maksimum;
- iv) Pokok utama dari jenis berbatang lurus, berakar tunjang dan rendang. Percabangan kurang dari 3.0m dari paras tanah hendaklah dipotong.
- v) Pokok sederhana yang mempunyai ciri bentuk bujur atau kon adalah disyorkan untuk kawasan yang terhad.
- vi) Pokok yang mempunyai dahan mudah patah, daun kerap gugur, berbuah besar, bergetah, berduri, akar banir dan menjalar adalah tidak dibenarkan.
- vii) Pemilihan tanaman dari jenis yang memerlukan penyelenggaraan yang sederhana adalah digalakkan.

Cadangan Tanaman

Mimusops elengi

Cinnamomum iners

Pterocarpus indicus

Milletia pinnata

Alstonia scholaris

Pongamia pinnata

Cananga odorata

Cratoxylum formosum

Michelia champaca

Peltophorum pterocarpum

Duranta spp.

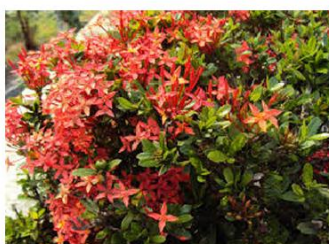
Hymenocallis littoralis

Brunfelsia calycina

Dracaena reflexa

Ixora spp.

Murraya paniculata

Gambar 7 : Cadangan tanaman di kawasan Tlk.
Sumber : 1001 Garden Plants In Singapore

2.1.4 Komponen Landskap Kejur

Gambar 8 : Landskap kejur dapat menyokong aktiviti di kawasan Tlk
Sumber : Internet

Kriteria reka bentuk landskap kejur :

- i) Pemilihan bahan binaan yang mempunyai kos penyelenggaraan minimum;
- ii) Mengutamakan bahan binaan yang lasak, selamat, tahan pertukaran cuaca dan tidak membahayakan keselamatan pengguna.
- iii) Papan tanda perlu diletakkan di lokasi yang dapat dilihat dengan jelas dan mudah dibaca dari pelbagai arah serta mempunyai warna dan saiz sesuai;
- iv) Penggunaan bahan binaan turapan permukaan Tlk yang mesra alam serta berfungsi menyerap air secara semula jadi seperti *grass crete*, *porous concrete*, dan *permeable block* adalah digalakkan;

Gambar 9 : Penggunaan bahan yang dapat menyerap air secara semula jadi ketika hujan bagi mengelakkan kawasan dibanjiri.
Sumber : Internet

- v) Penggunaan sistem *silva cell* adalah digalakkan. Sistem ini merupakan modular yang digunakan untuk menyokong turapan dan mewujudkan ruang antara turapan dan tanah. sistem ini berfungsi mengalakkan pertumbuhan akar di bawah kawasan turapan.

Gambar 10 : Penggunaan sistem *silva cell* bagi mengurangkan kerosakan akar pokok.

Sumber : *JPBW*

- vi) Penggunaan lampu solar juga digalakkan bagi menjimatkan penggunaan tenaga elektrik. Berdasarkan *Green Building Index* (GBI), kecekapan penggunaan sumber tenaga boleh dicapai melalui penjimatan tenaga, mengoptimumkan penggunaan solar, mengaplikasi sumber tenaga yang boleh diperbaharui.

Gambar 11 : Penggunaan sistem solar bagi menyokong penjimatan tenaga

Sumber : *Internet*

- vii) Sistem pintar perlu digunakan; contohnya papan paparan maklumat, papan tanda penunjuk arah aliran kenderaan.

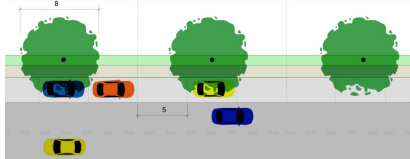
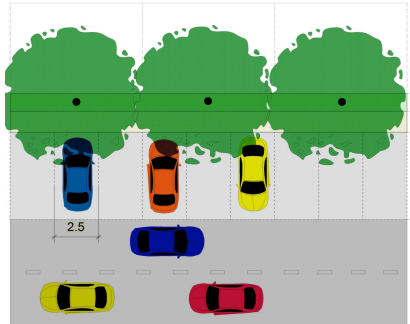
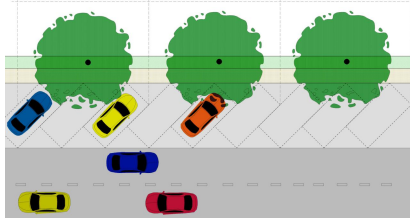
BAHAGIAN 3.0

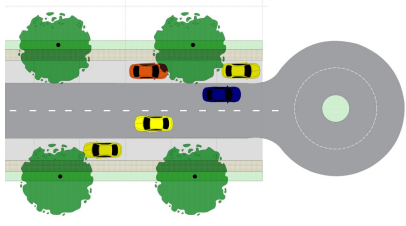
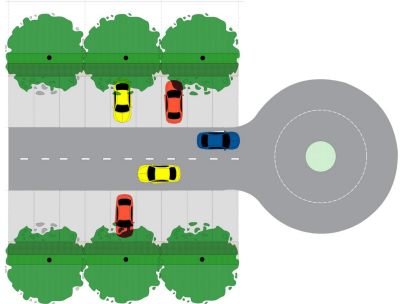
GARIS PANDUAN KHUSUS

3.1 Penyediaan landskap tempat letak kenderaan adalah berdasarkan jenis Tlk seperti berikut :

- a) Tempat Letak Kenderaan On Street Parking
- b) Tempat Letak Kenderaan *Off Street Parking*
- c) Tempat Letak Kenderaan Orang Kurang Upaya (OKU); dan
- d) Tempat Letak Motosikal.

3.2 Susun Atur dan Reka Bentuk Landskap

Jenis Tlk	Susun Atur	Reka Bentuk Landskap
<i>On Street Parking</i>	<p><u>Tlk Selari</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Penanaman pokok teduhan berfungsi sebagai teduhan dan pemilihan pokok mengambil kira jenis spesies yang bersesuaian. b) Elakkan menanam pokok teduhan yang mempunyai struktur lemah, batang rapuh, berbuah, berbunga yang boleh mencancam keselamatan awam dan harta benda awam c) Jarak penanaman mengambil kira saiz matang tanaman pokok teduhan tersebut. d) Lokasi penanaman pokok adalah di luar daripada kawasan utiliti. e) Sistem pencahayaan yang mencukupi. f) Penanaman di kawasan pintu masuk/keluar perlu mengambil kira perkara berikut : <ul style="list-style-type: none"> - Jarak penglihatan pemandu; - Tanaman sebagai penunjuk arah. - Tanaman bagi mewujudkan kesan 'sense of welcoming'
	<p><u>Tlk Bersudut Tegak</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	
	<p><u>Tlk Bersudut 30°/45°/60°</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	

<p><i>Off Street Parking</i></p>	<p><u>Tlk Selari</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap tiga (3) petak Tlk. b) Tlk di kawasan terbuka seperti kompleks membeli belah, pejabat, taman awam dan sebagainya. c) Kawasan Tlk mempunyai rangkaian pejalan kaki yang dilengkapi dengan jaluran hijau dan perabot landskap yang bersesuaian bagi keselesaan pengguna. g) Sistem pencahayaan yang mencukupi. d) Pemilihan tanaman untuk kawasan pintu utama adalah daripada jenis tanaman yang berbunga dan menarik perhatian pengunjung. e) Papan tanda perlu diletakkan di lokasi yang dapat dilihat dengan jelas dan mudah dibaca dari pelbagai arah serta mempunyai warna dan saiz sesuai. h) Lokasi penanaman pokok adalah di luar daripada kawasan utiliti.
	<p><u>Tlk Bersudut Tegak</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	
	<p><u>Tlk Bersudut 30°/45°/60°</u></p> <p>Keperluan untuk satu (1) pokok bagi setiap 3 lot Tlk</p>	

		<p>g) Penyediaan Tlk OKU berukuran 3.6m lebar dan 5.4m panjang berdasarkan <i>Malaysian Standard (MS)</i></p> <p>h) Penggunaan symbol papan tanda Tlk perlu mematuhi piawaian <i>Malaysian Standard (MS)</i> iaitu berwarna biru dan putih.</p> <p>i) Papan tanda berkedudukan menegak dengan ketinggian min. 2m daripada paras jalan.</p> <p>j) Penyediaan cocondong OKU dengan kecuraman yang bersesuaian dan bebas halangan serta menyediakan pemegang di bahagian kiri dan kanan cecondong.</p> <p>k) Reka bentuk cocondong hendaklah mengambil kira larian air permukaan (<i>surface water run-off</i>).</p> <p>l) Elemen landskap lembut perlu mengambil kira kesesuaian mengikut warna, bentuk, bau, tanaman yang selamat dan tidak berduri. Lokasi penanaman pokok adalah di luar daripada kawasan utiliti.</p> <p>m) Penyediaan kemudahan seperti pemegang atau railing, <i>pelican crossing</i>, cocondong, laluan pejalan kaki (<i>tactile</i>) perlu mematuhi ciri keselamatan bagi memudahkan pergerakan OKU</p> <p>n) Laluan OKU hendaklah bebas daripada sebarang halangan.</p> <p>o) <i>Tactile warning tiles</i> hendaklah dipasang sebagai tanda amaran penghujung laluan atau perubahan arah laluan.</p>
--	--	---

GLOSARI

Tlk	Tempat Letak Kenderaan
Tlm	Tempat Letak Motosikal
Landskap Lembut	Komponen landskap yang terdiri daripada tumbuhan pokok, palma, renek, tumbuhan memanjat atau menjalar dan penutup bumi.
<i>Connectivity</i>	Berkesinambungan
<i>pelican crossing</i>	Merupakan lintasan pejalan kaki yang bercirikan elemen keselamatan awam.
Cecondong	Pelantar, laluan jalan, atau laluan pandu yang condong secara seragam.
Laluan pejalan kaki	Merupakan penghubung antara kawasan aktiviti dan dibina lebarnya mencukupi dua orang berjalan seiring iaitu sekurang-kurangnya 1.2 meter lebar.
Program Penghijauan	Konsep pembangunan yang mengutamakan penanaman pokok teduhan
Pokok Teduhan	Spesis pokok yang mencecah ketinggian keseluruhan melebihi 3m dengan bukaan silara melebihi 2.5m serta dedaun rimbun.
O.K.U	Orang Kurang Upaya
Kawasan berturap	Tempat yang bersalut atau berlapis dengan sesuatu yg ditampalkan.
Kiraan Pokok	Formula kiraan bagi penyediaan pokok teduhan mengikut jenis pembangunan.
Silara	Rimbunan daun pada bahagian atas pokok.
Sirkulasi	Sistem laluan

RUJUKAN :

1. Jabatan Perancang Bandar dan Wilayah Sabah (2019). *Piawaian Perancangan Pembangunan Landskap Negeri Sabah (PPPLNS)*. Kementerian Perumahan Dan Kerajaan Tempatan.
2. Town and Country Planning Ordinance. *SABAH Cap 141*. (Amendment 2002).
3. Jabatan Landskap (2000). *Kajian Pelan Induk Landskap Kota Kinabalu*. Dewan Bandaraya Kota Kinabalu.
4. Jabatan Perancang Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia (2005). *Piawaian Perancangan Tanah Lapang dan Rekreasi*. Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.
5. Jabatan Landskap (2017). *Garis Panduan Permohonan Kelulusan Landskap*. Dewan Bandaraya Kota Kinabalu.
6. Jabatan Landskap Negara (2008). *Garis Panduan Landskap Negara*. (Edisi 2). Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

PENGHARGAAN

URUS SETIA

Jabatan Perancang Bandar dan Wilayah Negeri Sabah
Bahagian Landskap
Bahagian Kawalan Pembangunan
Bahagian Perancangan Fizikal
Bahagian Penyelidikan & Korporat
Unit Pembangunan Sumber Manusia (Latihan & Dasar)
Unit Keurusetiaan Lembaga Pusat Perancang Bandar & Desa

AHLI JAWATANKUASA TEKNIKAL

Kementerian

Kementerian Belia dan Sukan Sabah (KKBS)
Kementerian Pelancongan, Kebudayaan dan Alam Sekitar (KePKAS)

Pihak Berkuasa Tempatan

Dewan Bandaraya Kota Kinabalu
Majlis Perbandaran Sandakan
Majlis Perbandaran Tawau
Lembaga Bandaran Kudat
Majlis Daerah Penampang
Majlis Daerah Putatan
Majlis Daerah Papar
Majlis Daerah Beaufort
Majlis Daerah Kota Marudu
Majlis Daerah Pitas
Majlis Daerah Kota Belud
Majlis Daerah Tuaran
Majlis Daerah Lahad Datu
Majlis Daerah Kinabatangan
Majlis Daerah Tambunan
Majlis Daerah Ranau
Majlis Daerah Keningau
Majlis Daerah Kuala Penyu
Majlis Daerah Kunak
Majlis Daerah Sipitang
Majlis Daerah Tenom
Majlis Daerah Beluran
Majlis Daerah Nabawan
Majlis Daerah Semporna
Majlis Daerah Tongod

Agensi Teknikal

Jabatan Tanah Ukur Negeri Sabah (JTU)
Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS)
Jabatan Kerja Raya (JKR)
Jabatan Air (JA)
Jabatan Bomba dan Penyelamat (JBPM)
Jabatan Mineral dan Geosains Malaysia (JMGSBH)

Syarikat / Agensi Berkaitan Kerajaan

Sabah Electricity Sdn. Bhd. (SESB)
Telekom Malaysia (TM)

Badan Bukan Kerajaan

Institut Arkitek Landskap Malaysia (ILAM)
Pertubuhan Arkitek Malaysia (PAM)

Alamat Perhubungan:

Bahagian Landskap,
Jabatan Perancang Bandar Dan Wilayah Negeri Sabah
Tingkat 10 & 11, Blok A, Wisma Tun Fuad Stephens, 88646 Kota Kinabalu, Sabah .
Tel : 088-201 334 / 088-201 374 / 088-201 384
Faks : 088-201 341

